

Datum
2023-11-10
Vår referens
Charlotte Hjertström
Utvecklingssamordnare
Charlotte.Hjertstrom@malmo.se

Tjänsteskrivelse

Remiss Tillväxtkommissionen för ett inkluderande och hållbart Malmö – Slutrapport

GRF-2023-22776

Sammanfattning

Tillväxtkommissionens slutrapport med ett fokus kring inkluderande och hållbar tillväxt ger en god överblick kring Malmös styrkor och utmaningar med att skapa en tillväxt som bidrar till sysselsättning och förbättrade levnadsvillkor för alla i samhället. En inkluderande tillväxt i staden är av stor vikt för grundskolenämnden och förvaltningens arbete utifrån att olika strukturella faktorer har stor betydelse för elevers lärande och framtidsutsikter. Grundskoleförvaltningen instämmer i många av kommissionens slutsatser men vad gäller en del åtgärdsförslag som rör utbildningsområdet, hänvisar förvaltningen istället till rådande lagstiftning och skolans styrdokument som reglerar stödinsatser.

Förslag till beslut

Grundskolenämnden föreslås besluta:

1. Grundskolenämnden godkänner förslag till yttrande för remiss ”Tillväxtkommissionen för ett inkluderande och hållbart Malmö – slutrapport” och skickar det till Kommunstyrelsen.
2. Grundskolenämnden förklarar paragrafen omedelbart justerad.

Beslutsunderlag

- Beslut § 173 KS Tillväxtkommissionen för ett inkluderande och hållbart Malmö – Slutrapport
- Slutrapport § 173 KS Tillväxtkommissionen för ett inkluderande och hållbart Malmö – Slutrapport
- Tjänsteskrivelse § 173 KS Tillväxtkommissionen för ett inkluderande och hållbart Malmö – Slutrapport
- Förslag till yttrande GRN 231129 Tillväxtkommissionen för ett inkluderande och hållbart Malmö -slutrapport

- G-Tjänsteskrivelse GRNAU 231117 Remiss Tillväxtkommissionen för ett inkluderande och hållbart Malmö

Beslutsplanering

Grundskolenämndens arbetsutskott 2023-11-17

Grundskolenämnden 2023-11-29

Beslutet skickas till

Kommunstyrelsen

Ärendet

Bakgrund

Den 14 oktober 2020 beslutade kommunstyrelsen i Malmö att inrätta en tillväxtkommission med syftet att analysera förutsättningar för en inkluderande och hållbar tillväxt i Malmö samt ta fram åtgärdsförslag på medellång och lång sikt. Kommunstyrelsen har skickat, utan eget ställningstagande, tillväxtkommissionens slutrapport inklusive bilagor på remiss till stadens nämnder och bolag för yttrande med svarsdatum 30 november 2023. Kommunstyrelsen har vidare förklarat kommissionens arbete slutfört. Nämnderna och bolagen ombeds svara på hur nämnden/bolaget ställer sig till Tillväxtkommissionens rekommendationer.

Tillväxtkommissionens uppdrag

Malmö har utvecklats från att vara en stad där näringslivet dominerats av industri till en stad med kunskapsintensiva tjänstebranscher och med en framväxt av teknik- och innovationsbaserade startupbolag. Malmös befolkning har vidare vuxit och staden är en global stad. Med tanke på arbetslösheten som råder och att betydande delar av Malmös befolkning står utanför arbetslivet¹, lyfter direktivet vikten av en inkluderande tillväxt och möjligheter till ekonomisk självförsörjning.² Av direktivet framgår vidare att Tillväxtkommissionen ska vara oberoende. Målet är att ge kommunstyrelsen ett analytiskt och vetenskapligt grundat underlag med policydrivande och realiserbara förslag inom områden som kommunen har rådighet över i syfte att förbättra förutsättningar för en inkluderande och hållbar tillväxt i Malmö.³

Tillväxtkommissionens arbetsprocess

Tillväxtkommissionen har bestått av 14 kommissionärer med en bredd av erfarenheter och utgjorts av forskare, experter och praktiker inom bland annat företagande och entreprenörskap, innovation, arbetsmarknad, utbildning och klimat. Ett sekretariat har varit kopplat till kommissionen med uppdraget att koordinera och processleda arbetet. Tillsammans med kommissionens ordförande har sekretariatet även ansvarat för framtagande av slutrapport. En viktig del i Tillväxtkommissionens arbete har bestått i att beställa vetenskapliga kunskapsunderlagsrapporter och totalt elva kunskapsunderlagsrapporter har tagits fram. Majoriteten av dessa har skrivits av externa forskare verksamma vid olika lärosäten och kunskapsunderlagsrapporterna utgör i sig självständiga underlag. Till varje kunskapsrapport har en referensgrupp varit kopplad och vid behov har kommissionen även bjudit in andra forskare för föredrag och diskussion.

¹ Tillväxtkommissionen för ett inkluderande och hållbart Malmö, slutrapport sid 7.

² Kommunstyrelsens beslut 2021-01-13. Tillväxtkommissionen för ett inkluderande och hållbart Malmö -direktiv sid 7.

³ Ibid sid 7.

Kommissionens rekommendationer och åtgärdsförslag

I Tillväxtkommissionens slutrapport presenterar kommissionen rekommendationer och åtgärdsförslag inom olika områden som kommissionen bedömer är mest relevanta utifrån perspektivet inkluderande och hållbar tillväxt. Kommissionen föreslår insatser inom näringsliv och entreprenörskap, arbetsmarknad, utbildning, kommunal verksamhet och organisation samt Köpenhamn/Danmark och norra Tyskland. För grundskolenämnden och förvaltningen är framförallt avsnitt 2.4.7 Åtgärdsförslag utbildning, särskilt relevant. Förvaltningens synpunkter avgränsas framför allt till de rekommendationer inom utbildningsområdet som rör grundskoleförvaltningens verksamhet.

Åtgärdsförslag utbildning:

- Säkerställ framtagandet och uppföljningen av individuella studieplaner och särskilda åtgärdsplaner
- Kartlägg vilka stöd- och hjälpinsatser som används och utvärdera kontinuerligt
- Säkerställ att resursfördelningen inom grundskola och gymnasieskola återspeglar skolans kompensatoriska uppdrag
- Övergripande mål i Malmö att alla unga ska påbörja och fullfölja gymnasieskolan
- Stärk studie- och yrkesvägledningen för att förbättra matchningen mellan elevers utbildningsval och kompetensbehoven på arbetsmarknaden
- Verka för att särskild undervisningstid ska avsättas för arbetslivskunskap i grundskolan
- Bredda ungdomars valkompetens och motverka val baserade på könsstereotypa uppfattningar genom användning av förebilder
- Rikta studie- och yrkesvägledningen till både elever och föräldrar
- Organisera en styrgrupp med representanter från arbetslivet för att verka för att utbudet av utbildningar inom gymnasieskolan återspeglar arbetsmarknadens behov
- Erbjud fler unga i gymnasieåldern möjligheter till arbetsplatsförlagt lärande (APL) i kombination med teoretiska studier i individuellt anpassade former
- Säkerställ tillgången på arbetsplatsförlagt lärande inom ramen för den kommunala gymnasieskolans yrkesprogram och Yrkesvux
- Inrätta en funktion med ett övergripande ansvar som lärlingssamordnare för gymnasieskolorna
- Utred möjligheten att etablera lärcenter
- Stärk privata och offentliga verksamheters intresse för att medverka i yrkesutbildning på lokal och regional nivå via ett delat finansieringsansvar
- Utvärdera hur väl SFI fungerar

Grundskoleförvaltningens synpunkter på kommissionens slutsatser och åtgärdsförslag

Grundskoleförvaltningen ser kommissionens beskrivning av Malmös utmaningar som en tudelad stad och kommissionens fokus på att konsolidera och överbrygga detta med en bred palett av åtgärder som värdefull. Kommissionen beskriver Malmö som en tillväxtmotor och som en stad med två berättelser med kunskapsintensivt och teknikdrivet företagande, utvecklingsmöjligheter

och närhet till kontinenten men där det samtidigt finns långsiktiga utmaningar i form av ihållande arbetslöshet, utanförskap och segregation. Kommissionen lyfter att det finns ett glapp mellan näringslivsstrukturen i Malmö och Malmös befolkning. Grundskoleförvaltningen värdesätter kommissionens arbete och rekommendationer. Internationell forskning inom skolområdet visar att olika strukturella faktorer såsom socioekonomisk bakgrund, föräldrarnas utbildningsnivå, elevens kön och födelseland har avgörande betydelse för elevers lärande och framtidsutsikter.⁴ En inkluderande tillväxt och förbättrade levnadsvillkor i staden är därmed av stor vikt för grundskolenämnden och förvaltningens arbete med att uppnå en hög måluppfyllelse för verksamhetens elever. Grundskoleförvaltningen har en viktig roll att spela och en indirekt påverkan på näringslivets förutsättningar⁵ genom att bidra till en god kommunal service med likvärdig tillgång till skolor av god kvalitet.

Verka för fler internationella skolor (sid. 50)

Grundskoleförvaltningen instämmer i att en god tillgång till förskola, grundskola och gymnasium är viktigt för att attrahera internationell kompetens. Grundskoleförvaltningen bidrar positivt till detta genom Malmö International School som erbjuder undervisning på engelska för cirka 450 elever i åldern 5–16 och är certifierat av International Baccalaureate Organization. En utmaning för förvaltningen har varit brist på lokaler och därmed platsbrist. Vad gäller kommissionens rekommendation, ser förvaltningen framför allt sin roll i att bidra till rekommendationen genom förvaltningens verksamhet, Malmö International School. Förvaltningen ser ett behov av att över tid utöka platser på MIS för yngre elever för att bättre möta näringslivets behov.

2.4.6 Tidiga insatser för barn i förskolan och grundskolan

Grundskoleförvaltningen instämmer i kommissionens slutsats kring att det är viktigt att prioritera tidiga insatser och att en god läs- och skrivkunnsighet är centralt för eleverna för att nå utbildningens mål. Förvaltningen noterar dock att rapporten i stort saknar åtgärder kring de yngsta barnen som ännu inte uppnått skolålder.

Stödinsatser är reglerat i skolans styrdokument. En rad olika nationella verktyg har tagits fram med ett fokus att tidigt fånga upp elevers behov av ledning och stimulans. Arbete kring tillgängliga lärmiljöer och strategisk kompetensförsörjning är också prioriterade åtaganden i förvaltningens utvecklingsarbete. Vad gäller resurser så bedriver nämnden och förvaltningen en komplex verksamhet med begränsade resurser. Resursfördelningsmodellen med socioekonomiska kriterier gör att skolor som har större socio-ekonomiska utmaningar tilldelas mer resurser i strukturersättningen för att bättre kunna möta elevernas behov. Det finns även ett statsbidrag kring likvärdighet för skolorna som grundskoleförvaltningen varje år får del av. Grundskoleförvaltningen fördelar den största delen av statsbidraget kring likvärdighet till årskurserna F-3 utifrån att förvaltningen delar uppfattningen att det är viktigt med tidiga insatser.

2.4.7 Åtgärdsförslag utbildning

⁴ Skolverket, ”Metastudie pekar ut områden värda att utveckla” Nedladdad 2023-11-05.

⁵ Tillväxtkommissionen för ett inkluderande och hållbart Malmö, slutrapport sid 8, 32.

Säkerställ framtagandet och uppföljningen av individuella studieplaner och särskilda åtgärdsplaner

Grundskoleförvaltningen instämmer i kommissionens slutsatser kring vikten av insatser för elever med svårigheter att uppnå utbildningsmålen men hänvisar till rådande lagstiftning.

Skolans styrdokument reglerar arbetet kring särskilt stöd och extra anpassningar för elever i förskoleklass, grundskola, anpassad grundskola och fritidshemmet. Kommissionens intentioner finns därmed redan reglerat i lagstiftningen men kommissionen använder sig av andra begrepp än de som återfinns i skolans styrdokument och vissa förslag är inte helt förenliga. Kommissionen bör se över begrepp och formuleringar så att de överensstämmer med befintlig lagstiftning.

I all utbildning ska hänsyn tas till barns och elevers olika behov. Stöd i olika former reserveras inte enbart till nyanlända eller elever med funktionsvariation som kommissionen uttrycker oro för. Skolan har ett så kallat kompensatoriskt uppdrag vilket innebär att skolan ska sträva efter att uppväga skillnader i barns och elevers förutsättningar att tillgodogöra sig utbildningen.⁶ Skolan har även ett uppdrag att ge alla elever den ledning och stimulans som de behöver i sitt lärande och sin personliga utveckling för att utvecklas så långt som möjligt mot utbildningens mål. *Extra anpassningar* är en mindre omfattande stödinsats som oftast kan göras inom ramen för ordinarie undervisning och skolpersonal kan själva besluta om det. *Särskilt stöd* är en mer omfattande stödinsats. Ifall de extra anpassningar som satts in inte är tillräckliga, ska en utredning skyndsamt göras om elevens stödbehov. Ifall denna visar på mer omfattande stödbehov, kan rektor besluta om särskilt stöd som dokumenteras i ett *åtgärdsprogram*. I åtgärdsprogrammet ska det även framgå hur och när insatsen ska utvärderas.

I de årskurser där betyg inte sätts ska lärare upprätta en *individuell utvecklingsplan* (IUP) för varje elev i samband med ett av de utvecklingssamtal som hålls under läsåret. Alla elever i förskoleklass ska ha minst ett utvecklingssamtal per läsår och alla elever i grundskolan och anpassad grundskola ska ha ett utvecklingssamtal per termin. Vid utvecklingssamtalen deltar lärare, elev och vårdnadshavare och samtal sker kring elevens utveckling och lärande och eventuellt stödbehov.⁷ Ifall eleven har extra anpassningar ska det dokumenteras i IUP.

För nyanlända elever som tas emot på högstadiet i grundskolan eller specialskolan ska en *individuell studieplan* upprättas senast inom två månader från mottagandet. Studieplanen ska vara långsiktig och beskriva hur eleven ska uppnå behörighet till gymnasieskolans nationella program. Den ska innehålla uppgifter om utbildningens huvudsakliga innehåll och planerade stödåtgärder. Planen ska revideras löpande.

Huvudmannen har ett ansvar för att ha rutiner för att säkerställa att skolenheterna har tillräckliga resurser för att uppfylla de krav som finns i lagar och andra föreskrifter samt att ha rutiner för att följa upp om hur arbetet med extra anpassningar och särskilt stöd fungerar på skolenheterna, och vid behov kunna vidta åtgärder. Grundskoleförvaltningen har bland annat en rutin för

⁶ Skollagen (2020:800) kapitlet 4 § samt Skolverkets allmänna råd om arbete med extra anpassningar, särskilt stöd och åtgärdsprogram, sidan 4.

⁷ Skollagen (2010:800) kapitlet 11 § skollagen och proposition 2009/10:165 Den nya skollagen – för kunskap, valfrihet och trygghet, sidan 361–362.

regelbunden kvalitetssäkring av beslut och beslutsunderlag i arbetet med särskilt stöd. Grundskoleförvaltningen följer vidare upp skolors arbete med kunskaps- och värdegrundsresultat genom kvalitetsdialoger, som sker mellan både skolenhet-förvaltning och förvaltning-nämnd.

Grundskoleförvaltningen ser det som fortsatt viktigt att förvaltningen systematiskt följer upp att skolornas arbete med extra anpassningar och särskilt stöd fungerar väl och att skolornas arbete med de individuella studieplanerna för nyanlända elever på högstadiet görs i enlighet med lagstiftningen.

Kartlägg vilka stöd- och hjälpinsatser som används och utvärdera kontinuerligt

Grundskoleförvaltningen instämmer i vikten av att identifiera elever i behov av stöd och att stödinsatser utvärderas kontinuerligt men hänvisar till rådande lagstiftning och tillhörande verktyg. Grundskolenämnden ställer sig inte positiv till att införa ytterligare diagnostiska test eller inventering av stödinsatser.

Sedan 2019 finns en så kallad ”läsa-, skriva- räknagaranti” för tidiga stödinsatser.⁸ Enligt garantin ska alla elevers språkliga och matematiska förutsättningar kartläggas redan i förskoleklassen. Syftet med garantin är elever tidigt ska få det stöd eller utmaningar de behöver. Det finns även bedömningsstöd i grundskolans årskurs 1 och nationella prov i årskurs 3. Kommissionen beskriver att testvärden på ett diagnostiskt test kunde avgöra vem som får stöd. Viktigt att notera dock att enligt skollagens krav på ledning och stimulans ska alla elever utvecklas utifrån sina behov och förutsättningar, vilket även innebär att stimulera och utmana högpresterande elever. Att endast stötta elever som får vissa testvärden skulle därmed inte vara förenligt med skollagens skrivningar kring ledning och stimulans. Det är vidare obligatoriskt att kartlägga nyanlända elevers kunskaper i grundskola och anpassade grundskola vad gäller språk, tidigare skolgång, intressen, förväntningar samt litteracitet och numeracitet.⁹ Förvaltningen har också tagit fram ett stödmaterial som hjälper skolorna kring behovsbedömning i svenska som andra språk (SVA luppen).

Vad gäller stödinsatser i form av extra anpassningar så finns de en stor mängd anpassningar som sker kontinuerligt. Dessa anpassningar justeras och ändras allt utifrån elevens behov. I och med att det ofta finns en mängd anpassningar både på gruppnivå som kommer hela klassen till gagn så väl som individnivå och ämnesöverskridande insatser skulle det vara svårt att göra renodlade effektutvärderingar som kommissionen beskriver i sitt förslag.

Grundskoleförvaltningen följer idag upp resultaten av de moment som ingår i garantin (kartläggningsmaterial/motsvarande frågor i måluppfyllelseundersökningen, bedömningsstöd och nationella prov). I nämndens och förvaltningens kvalitetsdialoger kan även själva genomförandet av garantin diskuteras. Allt är ett underlag i det övergripande systematiska kvalitetsarbetet och är fortsatt viktigt för förvaltningen att systematiskt följa upp.

Säkerställ att resursfördelning inom grundskola och gymnasieskola återspeglar skolans kompensatoriska uppdrag

⁸ Skolinspektionen. [Garanti för tidiga stödinsatser \(skolinspektionen.se\)](https://www.skolinspektionen.se)

⁹ Skolverket. www.skolverket.se/undervisning/grundskolan/bedomning-i-grundskolan/bedomning-av-nyanlanda-elevers-kunskaper-i-grundskolan (nedladdad 2023-11-05)

Grundskolenämndens resursfördelningsmodell baseras på olika socio-ekonomiska kriterier som har betydelse för elevernas resultat. Grundskoleförvaltningen ställer sig i nuläget inte positiv till kommissionens förslag om en översyn av den socio-ekonomiska fördelningsnyckeln eftersom modellen har visat sig ha en god träffsäkerhet samt att en översyn skulle vara tidskrävande och kräva resurser som förvaltningen i nuläget har begränsade möjligheter att avsätta.

Modellen utvärderades 2018 av förvaltningen. Utredningen visade att modellen, med de sju variablerna som ingår, hade hög träffsäkerhet och kunde förklara i hög utsträckning den totala variationen i elever som uppnå grundläggande behörighet till gymnasiet.¹⁰ Den höga träffsäkerheten i att förutsäga elevernas faktiska måluppfyllelse samtidigt som modellen sågs som enkel att förstå och använda, indikerade att modellen hade rätt antal variabler och variabler av rätt typ. Utredningens slutsats var att det inte fanns behov av att ändra modellen som sådan utan endast en justering gjordes vad gäller dämpningen av strukturersättningen. Utredningen visade vidare att det finns inga enkla samband mellan resurser och resultat. Omfördelningen av resurserna som gjordes via strukturersättningen lyckades inte fullt ut lyfta resultaten i skolor med de svåraste förutsättningar till samma nivåer som andra skolor. Men strukturersättningen skapade förutsättningar för kompensatoriska insatser i bredare bemärkelse och strukturersättningen användes främst till personalförstärkningar. Det gav ökad vuxentäthet i form av fler lärare, personal med kompletterande kompetenser och fler biträdande rektorer. Bland de kompletterande kompetenserna fanns yrkeskategorier vars primära roll är att arbeta trygghetsskapande och att stärka eleverna i deras sociala utveckling.

Grundskoleförvaltningen ser i sitt interna arbete utmaningar med bedömning av grundresurser. Det är en komplex fråga som relaterar till rimliga klasstorlekar, nationellt beslutade timplaner och dylikt och ytterligare omfördelningar i ersättningsnivåerna kan ha negativa effekter på skolor som i dagsläget har lägre strukturersättning.

Inför som övergripande mål i Malmö att alla unga ska påbörja och fullfölja gymnasieskolan

Grundskoleförvaltningen instämmer i kommissionens slutsats kring vikten av att unga påbörjar och fullföljer gymnasieutbildning. Förvaltningen har utifrån rådande lagstiftning inte möjlighet att sätta årsvisa mål angående andel elever som uppnår behörighetskrav med lägre ambition än att omfatta att alla elever ska nå målen i skolan.

Malmö stad har ett kommunfullmäktige mål om att ”Malmö stad ska verka för att en större andel elever ska fullfölja en gymnasieutbildning inom 4 år”, vilket motsvarar kommissionens rekommendation. Kopplat till det följer grundskolenämnden bland annat upp indikatorn ”andel elever i årskurs 9 behöriga för gymnasiala studier”. Enligt de nationella målen i skollagen ska alla elever ges stöd att klara av skolan. Det innebär att det inte är möjligt för grundskolenämnden att sätta målvärden med lägre ambition än att omfatta att alla elever ska nå målen i skolan. Skolinspektionen har vid en granskning av huvudmannens styrning uttalat att det inte är förenligt med skollagen att använda relativiserande målvärden.¹¹ Grundskolenämnden strävar

¹⁰ De sju variablerna är 1) Elevens kön, 2) Om eleven är nyligen invandrad, 3) Högsta utbildning för vårdnadshavarna, 4) Om föräldrarna får ekonomiskt bistånd, 5) Om eleven bor med en eller båda vårdnadshavarna, 6) Skolans sociala tyngd och 7) Bostadsområdets sociala tyngd

¹¹ Skolinspektionen. Kvalitetsgranskning Rapport 2015:01 ”Huvudmannens styrning av grundskolan – ett uppdrag med eleven i fokus” sid. 21

därför mot en 100-procentig måluppfyllelse och vill se en positiv utveckling i den riktningen. Det finns i nuläget inte krav på vare sig indikatorer eller önskat utfall i stadens målmodell.

Stärk studie- och yrkesvägledning för att förbättra matchningen mellan elevers utbildningsval och kompetensbehovet på arbetsmarknaden

Grundskoleförvaltningen instämmer i kommissionens slutsats om vikten av att förbättra förutsättningar för den breda vägledningen och att detta sker ämnesöverskridande i undervisningen. Grundskoleförvaltningen har utifrån rådande budgetläge och utifrån de prioriteringar som behöver göras vad gäller olika kompetenser, begränsade möjligheter att öka antalet vägledare.

Vad gäller matchning mellan elevers utbildningsval och kompetensbehov på arbetsmarknaden så arbetar förvaltningen inte direkt med matchning utifrån att elevers framtida karriärval inte ses som statistiskt utan en medborgare kan byta karriär flera gånger under livet. Istället ligger ett fokus framförallt kring att ge eleverna valkompetens, lust till livslångt lärande och förmåga att kunna möta en arbetsmarknad i ständig förändring. I ämnena tillägnar sig eleverna vidare viktiga egenskaper och omvärldskunskap. Elevernas förmåga att göra väl underbyggda studie- och yrkesval är ett gemensamt uppdrag för alla i skolan. Kommissionens tankar kring en ”bredare vägledning” stämmer väl överens med grundskoleförvaltningens strävan efter en integrerad studie och yrkesvägledning. En väl utvecklad studie- och yrkesvägledning kan stärka elevernas studiemotivation, öka kunskaper om arbetslivet och utveckla kontakter med arbetsmarknaden. Grundskoleförvaltningen och gymnasie- och vuxenutbildningsförvaltningen har gemensamt tagit fram en riktlinje för att utveckla studie- och yrkesvägledningen i grundskola och gymnasieskola i Malmö stad. Det finns även en riktlinje för skolorna kring att ta fram en lokal handlingsplan för studie- och yrkesvägledningen vid Malmös grundskolor.

Verka för att särskild undervisningstid ska avsättas för arbetslivskunskap i grundskolan

Grundskoleförvaltningen ställer sig inte positiv till kommissionens förslag om att verka för att särskild undervisningstid ska avsättas för arbetslivskunskap i grundskolan med anledning av att nya nationella läroplaner nyligen införts och att Skolverket lagt fram förslag på reviderade timplaner. Förvaltningen ser att fokus behöver ligga på de nationella prioriteringar som gjorts däri. Vidare ser förvaltningen att sådant förslag om särskild undervisningstid för arbetslivskunskap skulle kunna vara förenade med betydande kostnader.

Sedan 01 juli 2022 gäller nya läroplaner och kursplaner för grundskolan. Ett viktigt styrdokument för skolan är timplanen som reglerar hur mycket undervisning en elev minst skall ha rätt till i varje ämne. Skolverket har sett över timplanerna för grundskola och anpassad grundskola och tagit fram ett förslag med syftet att skapa en bättre balans mellan undervisningens innehåll och undervisningstiden i timplanerna. Timmarna föreslås fördelas framför allt till de samhällsorienterande och de naturorienterande ämnena samt även en viss ökning till de så kallade praktisk-estetiska ämnena. Med tanke på att Skolverket nyligen gjort bedömningar var stora förändringar behöver göras i timplanerna ser förvaltningens det som viktigt att fokusera på detta förslag. Vidare bedömer förvaltningen att ett kommissionens förslag om att avsätta särskild tid för arbetslivskunskap skulle kunna vara förenade med stora kostnader. Det kunde innebära att förvaltningen skulle behöva ha behöriga som ska undervisa i det delämnet och frågor skulle uppstå kring legitimation, behörighetskrav, hur betyg skulle sättas och

myndighetsutövning.

Grundskoleförvaltningen instämmer att det är viktigt för eleverna med kunskap kring arbetslivet vilket bland annat fås praktisk arbetslivsorientering (prao). Grundskoleförvaltningens elever i årskurs 8 har en veckas prao under höstterminen och en veckas prao under vårterminen. Prao ger eleverna inblick i och kunskap om arbetslivet, dess villkor och krav på utbildning samt förväntas öka elevernas kunskap om arbetslivet inför framtida fortsatta studie- och yrkesval.

Bredda ungdomars valkompetens och motverka val baserade på könsstereotypa uppfattningar genom användningar av förebilder

Grundskoleförvaltningen instämmer i kommissionens slutsats om vikten av att arbeta normkritiskt och att elevernas valkompetens kan breddas genom att använda förebilder. Grundskoleförvaltningen ingår för närvarande i ett forskningsprojekt, frivillig för intresserade skolor att delta i, som har ett fokus på hur förebilder kan motverka könsstereotypa utbildningsval.¹² I syfte att agera som förebilder för eleverna i deras framtida utbildnings- och yrkesval har niondeklassare under läsåret 2022/2023 på deltagande skolor fått besök i sina klassrum av ingenjörer, fysiker och vetenskapsmän- och kvinnor som föreläst om sina yrkesval. Av dessa besökare har hälften varit kvinnor och hälften män. För att följa upp resultat kring i vilken utsträckning information och förebilder spelar roll vid utbildningsval för unga, kommer eleverna att få svara på enkäter före och en tid efter klassrumsbesöket samt forskarna kommer studera och jämföra gymnasievalet mellan de klasser som fått besök av förebilderna och klasser som inte fått det.

Rikta studie- och yrkesvägledning till både elever och föräldrar

Grundskoleförvaltningen instämmer i kommissionens slutsats om vikten av att involvera både elever och vårdnadshavare i studie- och yrkesvägledningen. Alla elever ska ha tillgång till likvärdig studie- och yrkesvägledning av hög kvalitet och samarbete med skola och hem är en viktig del i förvaltningens arbete. Skolorna anpassar informationen utifrån de behov de ser hos elever och vårdnadshavare. En del skolor bjuder in till gymnasieinformation och andra skolor har som del av föräldramöten. Beroende på elevens behov i övrigt kan även enskilda samtal tillsammans med vårdnadshavare ske. Grundskoleförvaltningen ser det som viktigt att fortsätta arbetet med att stärka samverkan skola och hem. Förvaltningen har ett nätverk där skolornas studie- och yrkesvägledare ingår samt en medarbetare på heltid som samordnare huvudmannens utvecklingsarbete inom studie- och yrkesvägledning. Inom ramen för detta arbete finns det goda möjligheter för skolorna att dela erfarenheter med varandra och utveckla arbetet skola och hem.

Organisera en styrgrupp med representanter från arbetslivet för att verka för att utbudet av utbildningar inom gymnasieskolan återspeglar arbetsmarknadens behov

Grundskoleförvaltningen ställer sig generellt positiv till förslaget om en styrgrupp under förutsättningen att det inte sker en överlappning med befintliga samverkansformer.

Grundskoleförvaltningen ser det som viktigt med samarbetet över förvaltningsgränserna och relationen till arbetslivet för att elevernas utbildning ska bli en helhet och ett gemensamt ansvar.

¹² Grundskoleförvaltningen, Pedagog Malmö. <https://pedagog.malmo.se/artiklar/forskar-om-hur-konsstereotypa-uppfattningar-paverkar-utbildningsval>

Samverkan är också viktigt för att gemensamt utvärdera effekterna av vägledningsarbetet. Syftet med en utökad samverkan med arbetsliv och aktörer i det omgivande samhället, däribland arbetsförmedlingen, är att ge eleverna en bredare kunskap om de valmöjligheter de i framtiden kan ställas inför. Viktigt är vidare att ha med sig i kommissionens strävan efter att dimensionera utbildningar i relation till arbetsmarknadens behov, är att eleverna fortsatt måste ha en utbildning som ger flexibilitet att möta en framtida föränderlig arbetsmarknad.

2.5.9 Socio-ekonomisk segregation: ett hinder för en inkluderande tillväxt

Vad gäller socio-ekonomisk segregation så finns det en omfattande boendesegregation och skolegregation mellan och inom de kommunala grundskolorna i Malmö. Kommunala skolhuvudmäns möjligheter och handlingsutrymme att vidta åtgärder för att främja en allsidig elevsammansättning begränsas dock av och är inte tydliga i rådande lagstiftning. Vad gäller det som kommissionen beskriver som ”grannskapseffekter” finns det två parametrar i grundskolenämndens resursfördelningsmodell som beaktar sådana ”grannskaps effekter” och möjliggör en högre strukturersättning för skolor med högre socio-ekonomisk komplexitet.

2.5.10 Åtgärdsförslag kommunal verksamhet och organisation

Utveckla samverkan över förvaltningsgränser

Grundskoleförvaltningen ser positivt på en ökad tvärspektoriell samverkan mellan förvaltningarna för områden som spänner över flera nämnders uppdrag. Det finns sedan flera år tillbaka etablerad samverkan mellan förskole-, grundskole- och gymnasie- och vuxenutbildningsförvaltningen när det gäller elevers övergångar mellan olika skolformer. Till exempel har grundskoleförvaltningen tillsammans med gymnasie- och vuxenutbildningsförvaltningen tagit fram gemensamma rutiner för samverkan och övergångar. Genom samverkan och goda rutiner kring övergångar inom och mellan skolformer tydliggörs möjligheter inom utbildningskedjan och ger elever bättre förutsättningar att nå sina mål. Ett förtroendefullt bemötande, en tydlig roll- och ansvarsfördelning och relevant pedagogisk dokumentation är avgörande för elevers möjlighet att få en bra start på sin nya utbildning i gymnasieskolan eller i anpassade gymnasieskolan.

Följa upp och utvärdera kommunala insatser och stärkt utvärderingskompetens centralt i Malmö stad

Grundskoleförvaltningen instämmer i vikten av att Malmö stad drar lärdomar av utvecklingsarbetet i staden och att det finns en systematik i att utvärdera satsningar som genomförs. Förvaltningen ser positivt på att kommunen har ett aktivt arbete med att följa upp och utvärdera kommunala åtgärder. Grundskoleförvaltningen ställer sig positivt på förslaget om stärkt utvärderingskompetens centralt i organisationen. En sådan kompetens bör omfatta både en god beställarkompetens av utvärderingar samt faktiskt kompetens att genomföra utvärderingar i enlighet med erkänd standard.¹³ Det är dock viktigt att sådana utvärderingar inte överlappar eller inverkar på det systematiska kvalitetsarbete som grundskolenämnden och förvaltningen bedriver där olika typer av utredningar och utvärderingar är en viktig del.

Ansvariga

Helena Plantin Enhetschef

¹³ www.oecd.org/dac/evaluation/daccriteriaforevaluatingdevelopmentassistance.

Anette Enhav Avdelningschef
Peter Lindberg Förvaltningschef